

МЕЖДУ БИТА И ПАНТЕОНА

1

Трудно е да се пише за Хаджи Димитър и Стефан Караджа. Защото те са между героите в живота на народа ни, които са възприети дълбоко от неговото съзнание и изразяват с особена пълнота единството между историческото и битовото, между бита и пантеона. Те, и особено Хаджи Димитър, стоят с еднаква сила и в изкуството на българите, и в нашата фолклорна традиция, те са в преданието, което обвързва поколенията, отношениято към тях е отношение към България.

Естествено, Хаджи Димитър и Стефан Караджа са своеобразен връх и в развитието на културно-историческата самобитност на Сливенския край. Случи се така, че в януарските дни на вече далечната 1968 година предприех първото си народоведско пътуване в онзи дял от България, който се простира от Котел до Сливен продължава на юг, през Бакаджиците към Сакар и Странджа. Това са места, из които според тамошните летописци са шетали повече от сто войводи на хайдушки чети и където почти всяко селище е обогатило с герой или събитие националната ни памет. Пътувах в дни студени, когато минаваше Игнажден и запяваха коледарски чети, настъпваха „мръсните дни“ на езическия ни календар и излизаха наяве всичките „зли сили“ на прастарата фантазия на българина и цялата щедрост на неговото „блажно“ веселие. Пих вино в Нейково и Ичера, радвах се на възрожденската красота на Жеравна и Котел, брулеха ме незабравимите ветрове на Сливен. И като че ли най-дълбоко заседна в душата ми Градец – с топлите си улици и с още по-топлите си къщи, с хората си, които изживяват достойно достойната история на своя край. Тъкмо там изпитах най-силно онова очарование от българското битие, което се усеща най-пълно във възрожденските ни селища с тяхната нашенска цивилизованост и нашенска мяра за човека, за човешка чест и достойнство.